

XXI Regionalna Konferencja w Myśluborzu

W piątek 26 kwietnia 2019 roku odbyła się XXI Regionalna Konferencja w ramach Światowego Dnia Ziemi. Zorganizował ją Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych Oddział w Legnicy oraz Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej. Temat przewodni „Aktywizacja przestrzenno-gospodarcza a ochrona środowiska przyrodniczo-kulturowego na przykładzie Parku Krajobrazowego „Chełmy” jest tak obszerny, że zgłoszone referaty nie do końca go wyczerpują.

Foto: Krzysztof Tęcza

Przy okazji Konferencji goście przybyli do Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Myśluborzu mogli zapoznać się z samym ośrodkiem. A muszę przyznać, że warto odwiedzić to miejsce. Znajduje się tu klinika dla ptaków. Można wysłuchać pięknego klekotania bocianów, których aktualnie jest kilkanaście. Można dowiedzieć się, które owady i ptaki są pożyteczne i co nam dają. Można dowiedzieć się jak na środowisko wpływają pozostawiane przez nas śmieci. W końcu można zobaczyć jak wyglądają zwierzątka żyjące na tym terenie. Znajduje się tu Izba leśna, w której zgromadzono dziesiątki takich zwierzątek. I by nie było zbędnych uwag podaję, że większość tych okazów pochodzi z kolekcji Muzeum Przyrodniczego w Jeleniej Górze. Wykonane zatem zostały dawno temu.

Konferencję otworzyli Piotr Śnigucki Dyrektor Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych i Elżbieta Trocka-Leszczyńska Dziekan Wydziału Architektury Politechniki Wrocławskiej.

Pierwszy przedstawiony referat: Przemiany sieci transportowej i struktury terenów aktywności gospodarczej w otoczeniu „PK Chełmy” przygotował Maciej Zathy z Instytutu Rozwoju Terytorialnego we Wrocławiu. Mimo iż tytuł tego wystąpienia brzmi bardzo poważnie same przekazane informacje były zrozumiałe nawet dla laika. Chodziło w nim głównie o pokazanie zmian jakie zaszły na przestrzeni ostatnich lat w komunikacji drogowej, kolejowej i rowerowej.

Jeśli chodzi o komunikację drogową to w rejonie Parku Krajobrazowego „Chełmy” trwa budowa drogi ekspresowej S3 z Bolkowa do granicy czeskiej. Trwa także przebudowa autostrady A4. Przeprowadzona analiza wykazała, że liczba mieszkańców mogących korzystać z tych dróg zwiększy

się o 12% w stosunku do dnia dzisiejszego. Zwiększy się także dostępność do stref aktywności gospodarczej.

W ramach komunikacji kolejowej aktualnie prowadzone są prace rewitalizacyjne linii nr 137 na odcinku Legnica-Dzierżoniów oraz Dzierżoniów – Kamieniec Ząbkowicki. Mają one zwiększyć funkcjonalność tych linii poprzez budowę drugiego toru oraz elektryfikację całości.

Ostatnio opracowano koncepcje głównych tras rowerowych. Wyznaczono szerokie na 2,5 km korytarze, w których powstaną trasy długodystansowe łączące poszczególne regiony.

Autor drugiego referatu: Zmiany krajobrazowe przestrzeni Parku Krajobrazowego „Chełmy” – Edward Wiśniewski – zajął się m.in. bałaganem w opisach map jaki towarzyszy niemal każdemu nowemu wydawnictwu kartograficznemu. Dawniej każdy szanujący się wydawca przestrzegał ustalonych zasad. Dzisiaj mało kto się tym przejmuje. I dlatego na mapach pojawiają się różne dziwne nazwy, często zupełnie nielogiczne gdy patrzymy na przedstawiany region.

Przypomniał sylwetki dwóch wybitnych geografów Janusza Czerwińskiego i Władysława Folta, którzy mogą być stawiani za wzór rzetelności w tych sprawach.

Foto: Krzysztof Tęcza

Omówił także zmiany jakie zaszły w krajobrazie Pogórza Kaczawskiego na przestrzeni ostatnich stu lat. Oczywiście zmiany te przedstawił na podstawie map wydawanych w tym okresie. Dzięki temu dowiedzieliśmy się, że omawiany teren w zasadzie zmieniał się tylko na zewnątrz. Centrum wciąż pozostaje terenem zielonym. Oczywiście zasięg lasów i łąk w poszczególnych latach zmieniał się. To kurczył się to ponownie rozrastał.

Trzeci referat Wojciecha Bobińskiego reprezentującego Państwowy Instytut Geologiczny we Wrocławiu odbiegał nieco tematycznie od poprzednich, chociaż wcale nie tak daleko. Jego tytuł to: Wieże widokowe jako element aktywizacji turystycznej.

Przede wszystkim wyjaśnił pojęcie wieża widokowa. Bo nie wszystkie obiekty, mimo iż tak wyglądają, można zaliczyć do tej grupy. Wieża widokowa to obiekt wybudowany przez człowieka pozwalający na

podziwianie rozległego krajobrazu lub prowadzenie obserwacji. Dlatego musi być ona wzniesiona przynajmniej kilka metrów ponad otaczający je teren.

Autor opracowania podzielił przedstawiane wieże widokowe na: wieże specjalnego przeznaczenia, wieże na ziemiach poniemieckich, wieże w Czechach, nowe wieże w Sudetach oraz wieże na Pogórzu Kaczawskim.

Jeśli chodzi o wieże specjalnego przeznaczenia są to np. wieże obserwacyjne czy triangulacyjne. Przykładem wieży poniemieckiej jest Wieżyca upamiętniająca bitwę pod Dobromierzem czy 17 zachowanych wież Bismarcka np. na Wielkiej Sowie. Jeśli chodzi o Czechy to na ich terenie było kiedyś ponad 1 tysiąc wież widokowych. Dla przykładu można tutaj wymienić wieżę na Ještěd. Ciekawą formą wieży widokowej jest zbudowana w miejscowości Králík (2002 rok) gdzie miasto udostępniło ziemię operatorowi sieci komórkowej bez przeniesienia prawa własności w zamian za udostępnienie jej turystom. Na Pogórzu Kaczawskim zachowało się wiele wież zbudowanych wiele lat temu jak i znajdują się tam nowo wznoszone. Z pierwszych można wymienić jako przykład wieżę na Bazaltowej (1906 rok budowy), z drugich w Mściwojowie (2015) czy na Zawodnej (Zawadnej) zbudowaną w roku 2018, do której doprowadzono ścieżkę rowerową ale nie ma tam ścieżki dla piechurów.

Edward Zaczyński w swoim wystąpieniu pt. 40. rocznica pierwszej jeleniogórskiej wyprawy w Himalaje, przypomniał jak przygotowywano się do tego wyjazdu. Bo przecież w tamtych czasach nie było takich ułatwień jak dzisiaj. Jedzenie nie dość, że sporo ważyło to trzeba je było zabezpieczać przed zepsuciem, potrzebny sprzęt był słabo dostępny, nie mówiąc już o paszportach czy finansach.

Foto: Krzysztof Tęcza

Wystąpienie to, mimo iż nie do końca związane tematycznie z Konferencją miało swoje uzasadnienie. Otóż w budynku Centrum Ekologicznego kiedyś znajdowała się szkoła prowadzona przez Juliana Ryznara, który jako jeden z trzech członków wyprawy nie powrócił do domu. Pozostał na Annapurnie na zawsze. Dlatego na ścianie budynku została umieszczona tablica upamiętniająca zarówno jego jak i pozostałych, którzy stracili tam życie.

Po tym wykładzie złożono pod tablicą kwiaty i zapalono znicz. Swoje wspomnienia przekazał też uczeń Juliana Ryznara, Marek Olszewski. Była też chwila na zrobienie wspólnego zdjęcia i krótką dyskusję.

Po przerwie Elżbieta Trocka-Leszczyńska przedstawiła referat pt. Przestrzenie otwarte – przyjazne osobom z niepełnosprawnościami. Współautorem tego referatu jest Natalia Ratajczak. Na początek poznaliśmy oficjalną definicję osoby niepełnosprawnej oraz stopni niepełnosprawności. Bo właśnie od tego zależy jakie formy pomocy należy zastosować. Przywykliśmy, że dla osób niepełnosprawnych najczęstszą barierą jest zła architektura, która uniemożliwia przemieszczanie się osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Oczywiście tak jest ale osoby niepełnosprawne mają także utrudniony dostęp w zakresie np. kultury czy prawa. Liczba niepełnosprawnych na terenie Dolnego Śląska to około 15% społeczeństwa. To bardzo dużo.

Foto: Krzysztof Tęcza

Ponieważ jedna piąta osób niepełnosprawnych porusza się na wózkach inwalidzkich najważniejszym jest ułatwienie im korzystania z ciągów komunikacyjnych. Właśnie dlatego w 2007 roku na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej powstała Wspólna Inicjatywa Architektoniczna (WIA). W ramach corocznych warsztatów studenci realizują projekty poprawiające życie osób z niepełnosprawnością ruchową. Chodzi tutaj głównie o likwidowanie barier i przeszkód, na które takie osoby natrafiają na ulicach.

Ważną sprawą jest tworzenie tras turystycznych dostępnych dla takich osób. Dzięki programowi *Polska bez barier* zbudowano już 500 takich tras. Na Dolnym Śląsku jest ich 100.

Ostatni referat: Poszukiwania rozwiązań architektury współczesnej w kontekście architektury regionalnej, autorstwa Elżbiety Trockiej-Leszczyńskiej i Agnieszki Nowickiej przedstawiła pani Agnieszka. Posłużyła się tutaj przykładem remontowania domów przysłupowych w rejonie Bogatyni. Zostały opracowane wytyczne co do sposobów prowadzenia remontów takich obiektów. Niestety często podczas tych prac zmienia się wygląd budynków poprzez ich rozbudowę, nie do końca przemyślaną architektonicznie. Powinno się bowiem dbać zarówno o architekturę, kolorystykę jak i rodzaj użytego materiału. Dlatego organizuje się konkursy na projekty i wykonanie nowych domów przysłupowych, które nawiązując z zewnątrz do tego typu budownictwa mają wewnątrz stworzoną zupełnie nową przestrzeń mieszkalną dostosowaną do aktualnych możliwości i potrzeb osób chcących mieszkać w takich budowlach.

Po podsumowaniu Konferencji część uczestników udała się na spacer do Wąwozu Myśluborskiego by nacieszyć się widokiem bujnej zieleni. Już dawno o tak wczesnej porze wąwóz nie był tak zielony i nie kwitło w nim tyle kwiatów.

Krzysztof Tęcza